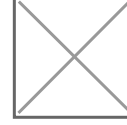

Tasarruf finansman şirketinde reeskont uygulaması hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-11395140-105[VUK-3-2694]-1669312
Tarih	20.11.2024

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Defterdarlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : E-11395140-105[VUK-3-2694]-1669312

20.11.2024

Konu : Tasarruf finansman şirketinde reeskont uygulaması

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve ekinin incelenmesinden, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında faaliyet gösteren bir finansal kuruluş olduğunuz, faaliyet konunuzu oluşturulan tasarruf finansman sistemi ile müşterilerinizin bir kısmının tasarruf sağlarken diğer bir kısmının finansman elde ettiği, bu kapsamda söz konusu işlemlerin organizasyonunu ve tasarruf havuzunda biriken fonun yönetimini gerçekleştirdiğinizden bahisle;

- Sisteme giren müşterilerin, şirketinize ödeyeceği organizasyon ücretinin taksitlendirilmesi halinde, sonraki takvim yılına sarkan taksit tutarlarına,

- Tasarruf döneminde, müşterilerden alınarak fon havuzuna aktarılan ve "300- Tasarruf Fon Havuzundan Kısa Vadeli Borçlar" hesabında takip edilen bakiyelere,

- Yapılan tahsisat sonrasında, vadeleri gözüken ve "124- Tasarruf Finansman Alacakları" hesabında takip edilen bakiyelere

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 281 ve 285 inci maddeleri kapsamında reeskont uygulayıp uygulayamayacağınız hususunda Başkanlığımız görüşünü talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

I- 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu Yönünden:

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında; *"Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım-satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir.*

90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini esas iştiğal konusu olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar..." hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanunun mükellefi belirleyen 30 uncu maddesinde ise banka ve sigorta muameleleri vergisini (BSMV) banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin ödeyeceği hükmü bulunmaktadır.

Konuya ilişkin 87 Seri No.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinin B/2- "6802 Sayılı Kanunun 28 inci Maddesinin İkinci Fıkrasında Belirtilen Muamele ve Hizmetleri Esas İштиğal Konusu Olarak Yapanlar" başlıklı bölümünde, "...

6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri esas iştiğal konusu olarak yapanlar, bu işlemleri ilgili kanunlarla yetkilendirilmek veya izin verilmek suretiyle yürüten kişileri ifade etmektedir. Dolayısıyla bunların 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri "esas iştiğal konusu" olarak BSMV ye tabi olacak, bunlar dışındakilerin aynı fıkrada belirtilen işlemleri "esas iştiğal konusu" olmadığından KDV'ye tabi olacaktır." açıklamasına yer verilmiştir.

Öte yandan, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde organizasyon ücreti, *"Müşterilerin tasarruf finansman sözleşmesi kapsamında tasarruf finansman faaliyeti ve tasarruf fon havuzunun yönetimi karşılığında ödeyecekleri tutar"*, (I) bendinde tasarruf finansman faaliyeti, *"Bir sözleşme kapsamında önceden belirlenmiş koşulların gerçekleşmesi şartıyla konut, çatılı iş yeri veya taşıtın edinimi için faizsiz finansman esaslarına göre belirli bir süre tasarruf edilmesi, müşterileri finansman kullandırılması ve toplanan tasarrufların yönetimi "* şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, şirketiniz, 6802 sayılı Kanun uygulaması bakımından **banker kapsamında** BSMV mükellefi olup, 6361 sayılı Kanun uyarınca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulundan aldığınız faaliyet izni ile yaptığınız tasarruf finansman faaliyeti dolayısıyla elde ettiğiniz organizasyon ücret gelirleri BSMV'ye tabi bulunmaktadır.

II- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu Yönünden:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 3 üncü maddesinde, "A) Vergi kanunlarının uygulanması: ...

Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı gözönünde tutularak uygulanır.

B) İspat: Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır.

...",

- 258 inci maddesinde, "*Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tesbitidir.*",

- 259 uncu maddesinde, "*Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur.*",

- 264 üncü maddesinde, "*Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arzettiği gerçek değerdir.*",

- 265 inci maddesinde, "*Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.*",

- 281 inci maddesinde, "*Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.*

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.",

- 285 inci maddesinde, "*Borçlar mukayyet değerleriyle değeriir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerieme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.*

Vadesi gelmemiş olan senede bağılı borçlar değerieme günü kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde senette faiz nispeti açıklanmışsa bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değerieme günü kıymetine irca ederler.

Alacak senetlerini değerieme gününün kıymetine irca eden mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar."

hükümleri yer almaktadır.

Bunun yanı sıra, mezkûr Kanunun 281 ve 285 inci maddeleri kapsamında reeskont uygulamalarına yönelik olarak 173, 238 ve 369 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğleri ile 41 Sıra No.lu ve 64 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Sirkülerlerinde açıklamalara yer verilmiştir.

Bu bağlamda, mezkûr Kanun hükümleri uyarınca, değerieme günlerinde alacak ve borçlar esas itibariyle mukayyet değeri değeriilmekle birlikte, vadesi gelmemiş alacak ve borçlar, mükelleflerce, değerieme günü kıymetine irca edilebilmektedir. Değerieme günü kıymetine irca edilebilmesi için söz konusu alacak ve borçların banka, banker ve sigorta şirketleri dışındaki mükellefler bakımından senede bağılı olması gerekirken, banka, banker ve sigorta şirketleri senede bağılı olmayan alacak ve borçlarını da değerieme günü kıymetine irca ederler.

Ayrıca, vadesi gelmemiş alacak ve borçların değerieme gününün kıymetine irca (indirgeme-reeskont), banker ve sigorta şirketleri dışındaki mükellefler bakımından, zorunluluk arz etmemekle birlikte, vadesi gelmemiş alacak senetlerini değerieme gününün kıymetine irca eden mükellefler, vadesi gelmemiş borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar. Banka, banker ve sigorta şirketleri bakımından ise, senede bağılı olsun veya olmasın vadesi gelmemiş alacak ve borçlarını, değerieme günü kıymetine irca etmeleri (reeskont uygulaması) ihtiyarilik arz etmemektedir.

Bunun yanı sıra, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu uygulamasında, ticari kazancın elde edilmesinde tahakkuk esası geçerlidir. Dönem kazancının tespitinde gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi; hasılat, gelir ve karların aynı döneme ait olan ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesiyle ilgili maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması esastır.

Bu çerçevede, reeskonta tabi tutulacak alacağın/borcun esas itibariyle, mükellefin ticari kazancının elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması, vadesi gelmemiş (vadesi sonraki döneme/dönemlere isabet eden) bir alacak/borç olması, hasılat-gelir-kar/maliyet-gider-zarar olarak kayıtlara intikal ettirilmesi

ve gerçek bir alacak/borç niteliğini haiz olması gerekmektedir.

Diğer taraftan, 13/12/2012 tarihli ve 28496 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun;

- 3 üncü maddesinde, "(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

...

j) Organizasyon ücreti: Müşterilerin tasarruf finansman sözleşmesi kapsamında tasarruf finansman faaliyeti ve tasarruf fon havuzunun yönetimi karşılığında ödeyecekleri tutarı,

k) Tahsisat: Tasarruf finansman sözleşmesi uyarınca, tahsisata hak kazanılmasına ilişkin koşulların yerine gelmesi şartı ile müşterinin tasarruf birikimlerinin ve sözleşme kapsamında taahhüt edilen finansman tutarının müşterinin, mirasçısının veya vekilinin konut, çatılı iş yeri veya taşıt edinmesi amacıyla satıcı konumundaki üçüncü kişilere hesaben ödenmesini,

l) Tasarruf finansman faaliyeti: Bir sözleşme kapsamında önceden belirlenmiş koşulların gerçekleşmesi şartıyla konut, çatılı iş yeri veya taşıtın edinimi için faizsiz finansman esaslarına göre belirli bir süre tasarruf edilmesi, müşterilere finansman kullandırılması ve toplanan tasarrufların yönetimini,

m) Tasarruf fon havuzu: Belirli bir dönemde tasarruf finansman şirketi nezdindeki birikmiş tasarruflar ve finansman geri ödemelerinden oluşan tutarlar toplamından, tahsisat olarak verilmiş tutarlar ile tasarruf geri ödemelerinin düşülmesinden sonra kalan tutarı,

ifade eder.",

- 39/A maddesinde, "(1) Tasarruf finansman sözleşmesi, belirli bir tasarruf tutarı ve dönemine bağlı olarak önceden belirlenmiş koşulların gerçekleşmesi şartıyla konut, çatılı iş yeri veya taşıt edinimi için müşteriye finansman kullanma hakkı veren, şirkete ise müşteriye ait birikmiş tasarruf tutarını yönetme, geri ödeme ve finansman kullandırma yükümlülüğü ile organizasyon ücreti alma hakkı veren, faizsiz finansman esaslarına göre düzenlenen sözleşmedir.

...

(3) Müşteri, sözleşme imzalanmasını takip eden on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin tasarruf finansman sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir. Müşterinin söz konusu cayma hakkını kullanması hâlinde şirket, organizasyon ücreti dâhil, müşteriden aldığı tutarın tamamını cayma kararının bildirilmesinden itibaren on dört gün içinde iade etmekle yükümlüdür.

(4) Müşteri, tasarruf finansman sözleşmesinin tasarruf dönemi bitimine kadar sözleşmede fesih hakkına sahiptir. Şirket, müşterinin sözleşmede fesih hakkını kullanması hâlinde organizasyon ücreti

bedeli dışında kalan toplam birikim tutarını, Kurulca belirlenecek süre içerisinde müşteriye iade etmekle yükümlüdür. ...",

- 39/B maddesinde, "...

(2) Tasarruf finansman şirketleri, tasarruf fon havuzu hesaplarını diğer hesaplarından ayırmak zorundadır. Tasarruf fon havuzu varlıkları, şirketlerin tasarruf finansman sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerinin yerine getirilmesi dışında başka bir amaçla kullanılamaz, hapis hakkına, alacağın devir ve temlikine ve takasa konu edilemez, rehn edilemez, teminat gösterilemez, müşterilerin tasarruf finansman sözleşmelerinden kaynaklanan alacakları müstesna, kamu alacaklarının tahsili amacı da dâhil olmak üzere haczedilemez, üzerine ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz konulamaz veya iflas masasına dâhil edilemez.

..."

hükümlerine yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, 7/4/2021 tarihli ve 31447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmeliğin;

- 17 inci maddesinde, "1) Sözleşmenin tahsisattan önce sona ermesi halinde, sekizinci fıkra uyarınca belirlenen geri ödeme süreleri saklı kalmak kaydıyla, müşterilerin şirket nezdindeki tasarruflarını geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz.

...

(7) Tasarruf dönemine ilişkin olarak, sözleşme kapsamında müşteriden ipotek, rehin veya senet gibi teminatlar alınamaz, organizasyon ücreti dışında müşteriye ödeme yükümlülüğü altına sokacak herhangi bir işlem yapılamaz.

(8) Müşterinin, Kanunun 39/A maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sözleşmeden cayma hakkını kullanması durumunda organizasyon ücreti de dâhil hiçbir kesinti yapılmaksızın yaptığı tüm ödemeler cayma kararının şirkete bildirilmesinden itibaren on dört gün içinde müşteriye iade edilir. ...",

- 23 üncü maddesinde, "...

(5) Tasarruf fon havuzunda biriken tutarların tutulduğu hesaplar, şirketin kendi hesaplarından ayrılır. Bu hesaplar, sözleşmelerini finansman döneminden önce sona erdiren veya cayma hakkını kullanan müşterilere yapılacak geri ödemeler ile tahsisat ödemeleri ve bu madde kapsamındaki yatırım faaliyetleri dışında kullanılamaz."

düzenlemeleri yer almaktadır.

Bu itibarla, 6802 sayılı Kanun uygulaması bakımından banker kapsamında BSMV mükellefi olduğunuzdan, 6361 sayılı Kanun uyarınca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulundan aldığınız faaliyet izni ile yaptığınız tasarruf finansman faaliyeti kapsamında elde ettiğiniz organizasyon ücreti alacaklarınızdan, sonraki takvim yıllarına sarkan bakiyelerinizi, senede bağlı olsun veya olmasın, 213 sayılı Kanunun 281 inci maddesi kapsamında dönem sonlarında reeskont işlemine tabi tutmanız gerekmektedir.

Ancak, özelge başvurunuzda belirtilen tasarruf finansman sözleşmesi kapsamında müşterilerden alınarak fon havuzuna aktarılan bakiyeler ile yapılan tahsisat sonrası vadeleri devam eden bakiyeler, yukarıda belirtilen mahiyette bir alacak/borç olmadığından dönem sonlarında reeskont işlemine tabi tutulması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026